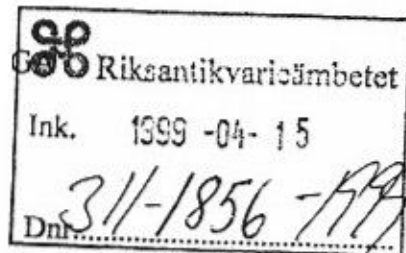

Länsstyrelsen
Gotlands län
Livsmiljöenheten/kulturmiljö
Joakim Hansson

BESLUT
19.3.1999

Dnr 221-2310-98

H 002 (Jordbruk)
A 022 (Bordg. av)

Byggnadsminnesförklaring (BM) av Liffridehuset på fastigheten Liffride 2:1 i Stånga, Gotland.

Länsstyrelsen i Gotlands län har tagit initiativ till byggnadsminnesförklaring (BM) av det sk Liffridehuset på fastigheten Liffride 2:1 i Stånga.

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1§ första stycket av lagen om kulturminnen mm (1988:950) Liffridehuset på Liffride 2:1 i Stånga för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen omfattar den gamla 2-vånings manbyggnaden. Till byggnadsminnet hör en del av tomten enligt bifogad karta.

BYGGNADSBESKRIVNING

Liffridehuset i Stånga är en 2-vånings manbyggnad i sten under tegeltak med vitkalkad spritputsad fasad och röd-gulmålade fönster, dörr och luckor, alla försedda med foder med dekoration. Byggnaden är uppförd i minst 4 etapper enligt följande:

Äldst är nuvarande köket, farstun och den bakomliggande kammaren, troligen tillkomna vid 1700-talets första hälft eller mitt och då utgörande gäststuga/sal med 2 bakomliggande kammare och ihopbyggd med bla en vardagsstuga/kök i den sydvästra delen. På 1700-talets andra hälft påbyggdes en andra våning med ny sal och brudkammare, varvid gamla salen gjordes om till kök med bakugn och ena kammare blev trapphus och fick entrédörr. Omkring 1800 tillfogades en ny vardagsstuga bakom farstun och kammaren med bla högre innertakhöjd än den gamla nedervåningen.

C:a 1860 påbyggdes vardagsstugan med en sal, varvid den tidigare övervåningen höjdes med bla ett nytt högre placerat bjälklag för att utjämna nivåskillnaderna, dock utan att ta bort det gamla bjälklaget. Märkligt nog verkar den nya övervåningen ha fått överta undervåningens fönster från c:a 1800, medan undervåningen fått tämligen små 1860-talsfönster. Köket fick ny mindre bakugn med bakomliggande skaffereri.

1999.05.12
Ar. Kopier till BM-rev & ur/uey

Huset är idag en 2-vånings parstuga av sydgotländsk typ men med något otraditionell fönsterutformning och -placering.

Köket har ett fönster diagonalt placerade på varje långsida. Bakugnen har framförliggande hård med infälld järnspis och skafferiet är inbyggd med en trävägg med "osynlig" dörr. Ett ursprungligt litet väggskåp finns vid ena gavelhörnet och intill är ett stort kopierat väggskåp placerat i en tidigare fönsternisch innehållande ett minikök, husets enda modernitet. Köket har kraftfull färgsättning med blå röda väggar, gula nischer, svart tak och fönster och blå-gröna väggskåp. Skafferiet är inrett med hyllor.

Farstun innehåller en röd-brunmålad trapp till övervåningen och har röda väggar med svart bröstning och blå-grå snickerier.

Kammaren med ett fönster, blå-grå bröstning med svart bård och röda väggar samt ett blå-grönt originalväggskåp, hyser en av Gotlands äldsta kakelugnar, en liten rund grön-gulglaserad ugn med nisch stående på träfötter. En märklig fullständigt helräfflad spegeldörr leder till vardagsstugan.

Vardagsstugan har 4 svart- och blågråmålade fönster i 3 vädersträck. Väggarna är gulbruna ovanför en blå-grå bröstning med en svart bård som går in i nischerna. Runt taket löper en raffinerad dubbel svartvit bård som ej följer de synliga bjälkarna. Bland snickerierna märks ett stort väggskåp. Rummets pryds av en gul-grönfärgad kakelugn med stor lucka och svängel för matlagning.

Hallen på övre våningen visar prov på enkel allmogemarmorering.

Norra salen med 4 fönster i 3 vädersträck är ett pampigt festrum med nytryck av originaltapeterna som har invecklade mönster på ultramarinblå bakgrund ovanför en blå-grå bröstning med dubbel svart bård. Rummet har husets enda pappspända tak. En ljus blå-grå kakelugn från Bergs verkstad pryder rummet.

Södra salen har 3 fönster i 2 vädersträck. Tapeterna är småmönstrade på ultramarin bakgrund, även här med bröstning. Detta rum pryds av en vit Berg-kakelugn.

Brudkammaren har mycket kraftigt färgsatta tapeter i ultramarin och guld med blå 4 franska liljor inom stående rombrutor ovanför en rosa bröstning. Här finns en rund kakelugn. Originalbrudsängen i gustaviansk stil är bevarad.

Ovan de 2 bostadsvåningarna är en stor öppen vind med undermurat tegeltak.

Till byggnadsminnet hör en tomt enligt bifogad karta.

Liffridehuset i Stånga är ett klassiskt sydgotländskt 2-vånings stenhus. Trots en komplicerad tillkomsthistoria med många etapper i byggandet är huset mycket harmoniskt i utförandet. Tydligt kan man utläsa de olika etapperna i huset, var och en med sina karaktäristiska drag. Ytterst få byggnader på ön är så välbevarade som Liffridehuset. Särskilt intressant är den kraftfulla färgsättningen inklusive tapeter, samt de många eldstäderna, alla i fungerbart skick.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ KML följande skyddsföreskrifter:

1. Ovan angivna byggnad får inte rivas, byggas till eller till sin exteriör byggas om.
2. I byggnaden får inte göras ingrepp i stomme och takstol, eller ändring av bärande konstruktioner, rumsindelning eller skorstensstockar.
3. I interiören får inte ändringar ske vad gäller fast inredning eller ytskikt.
4. Den omgivande tomten får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Ädelträdsbestånd och flerårigt växtmaterial får inte decimeras. Övriga tillhör till tomten, såsom gångvägar, beläggning, staket mm, får inte flyttas, tas bort eller ändras.
5. Byggnadsminnet skall underhållas så det inte förfaller. Underhållsråd ges av länsstyrelsen.

Med exteriör menas tex dörrflis, takutförning, takmaterial, skorstenar, fönster inkl beslag, dörrar inkl beslag och fasadmaterial.

Med fast inredning menas tex spisar, spiskupor, kakelugnar, äldre golv- och takbräder, äldre innertrappor, äldre listverk, tapeter, äldre fast skåp- och hyllinredning, äldre snickerier, äldre paneler och äldre dörrar inkl beslag.

KOMMENTARER

Avsikten med skyddsföreskrifterna är att inga exteriöra eller interiöra förändringar skall ske, utan byggnaden skall behålla sin ursprunglighet för framtiden. Därför är även mindre förändringar av tex markbeläggningen, tunar och grindar, uppsättning av antenner, räcken, skärmtak, altaner, markiser, skyltar, lampor mm tillståndspliktiga och skall utföras i samråd med länsstyrelsen.

Före underhåll och restaurering skall kontakt tas med länsstyrelsen, Livsmiljöenheten/Kultur.

Även för BM prövas bygglovspliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret bör kontaktas i osäkra fall.

Om det finns skäl, får länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsföreskrifterna enligt 3. Kap. 14§ i KLM.

EV ÖVERKLAGANDE AV BESLUTET

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap 21§ KLM tillämpas utan hinder av att ev talan förs mot beslutet.

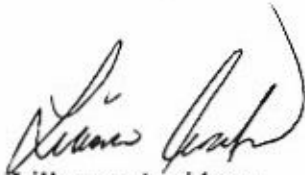
BESLUTANDE MM

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lillemor Arvidsson.

Föredragande har varit länsantikvarie Lennart Edlund.

Den förberedande handläggningen har utförts av Stefan Haase och Joakim Hansson.

I den slutliga handläggningen har även deltagit 1:e länsassessor Lena Johansson

Lillemor Arvidsson
landshövding

Lennart Edlund
länsantikvarie

Kopia:

RAÄ

Byggnadsnämnden
Gotlands fornsal
Kultur- och fritidsnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut

RAÄ

Lantmäterimyndigheten
Gotlands fornsal
Byggnadsnämnden
Länsantikvarien

